

PRIMLJENO: 27.02.2017.			
ORG. JED.	BROJ	PRIOLOG	VRJEDNOST
01	184		

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Vijeće Filološkog fakulteta imenovalo je u Komisiju za ocjenu magistarskog rada **“Izazovi u prevođenju finansijske terminologije u crnogorskom, engleskom i francuskom jeziku”** kandidatkinje **Jasmine Čeranić**, studentkinje postdiplomskih studija Filološkog fakulteta u Nikšiću, u sljedećem sastavu:

1. Prof. dr Marjana Đukić, Filološki fakultet, Nikšić,
2. Prof. dr Igor Lakić, Filološki fakultet, Nikšić,
3. Prof. dr Vesna Bulatović, Filološki fakultet, Nikšić.

Nakon uvida u magistarski rad, Komisija Vijeću podnosi sljedeći

IZVJEŠTAJ

Kandidatkinja Jasmina Čeranić rođena je na Cetinju 1987. godine. Diplomirala je na Institutu za strane jezike u Podgorici, smjer Prevodilaštvo – engleski i francuski jezik. Postdiplomske magistarske studije upisala je 2010. godine na studijskom programu. Nakon položenih ispita, podnijela je prijavu za izradu magistarske teze iz oblasti prevođenja pod naslovom „Izazovi u prevođenju finansijske terminologije u crnogorskom, engleskom i francuskom jeziku“.

Kandidatkinja se odlučila za ovu temu iz više razloga. Svoje prevodilačko iskustvo sticala je radom u francuskoj banci u Crnoj Gori i glavna oblast koju je tretirala bile su finansije i bankarstvo. Na svakodnevnim poslovima prevođenja i uz prisustvo svim značajnim sastancima u banci, kandidatkinja je bila u prilici da se dobro upozna sa finansijama i sa terminologijom koja se koristi. Takođe je imala priliku da se uvjeri u pogrešnu upotrebu neologizama i otuda želja kandidatkinje da se u magistarskom radu bavi upravo finansijskom terminologijom.

Predmet ovog rada jeste analiziranje finansijske terminologije u francuskom, engleskom i crnogorskom jeziku i pronalaženje prevodnih ekvivalenata u jednoj jako obimnoj oblasti. U toku početnog istraživanja, kandidatkinja je uočila da problematika prevodnih ekvivalenata ovog registra proističe iz nedovoljne istraženosti ove oblasti

kod nas, ali i sve veće inertnosti i lijenosti u pokušajima da se pronađu odgovarajući prevodni ekvivalentni. Predmet analize predstavlja konsolidovani finansijski izvještaj na trima pomenutim jezicima (crnogorskom, engleskom i francuskom) a za polaznu analizu finansijskih izraza i njihovih prevoda korišćene su prevodilačke teorije Njumarka (Newmark, 1988) i strategije Mone Bejker (Baker, 1992).

U toku istraživanja, korišćena je literatura vezana za jezik struke odnosno jezik finansija, kao i različiti izvori vezani za finansijski diskurs.

Rad je podijeljen na četiri poglavlja: Uvod, Prevod, Analiza finansijskih izraza i Zaključak, poslije kojih slijedi trojezočni glosar, referentna literatura i prilozi.

U uvodnom dijelu, kandidatkinja predstavlja svrhu i cilj istraživanja, uz pregled teorija prevođenja i prevodilačkih strategija i postupaka. Kandidatkinja postavlja hipotezu da je sve prevodivo, a takođe i pretpostavlja da će sama analiza pokazati znatnu upotrebu anglicizama zbog činjenice da je engleski jezik jezik trgovine, ekonomije, finansija i poslovanja uopšte i da je njegova upotreba sve šira. Upotreba anglicizama takođe proizilazi iz sve češćih kontakata naših stručnjaka sa međunarodnim stručnjacima i sve većeg broja radova iz ekonomije i finansija koji se objavljuju na engleskom jeziku.

U drugom dijelu rada dat je prevod teksta „Consolidated Financial Statements 2013“ koji predstavlja prevod francuskog teksta „États financiers consolidés 2013“. Zbog ograničenog broja strana rada, nije preveden tekst u cjelini, već dio koji se odnosi na napomene uz konsolidovani finansijski izvještaj. Izvještaj predstavlja usko stručan tekst, namijenjen uskoj publici i odlikuje ga birokratski jezik, uz prilično štura objašnjenja, mnogo pasivnih konstrukcija i dugih rečenica.

Treći dio rada bavi se analizom prevodilačkih rješenja koja su odabrana zbog razlika u konceptima tri jezika i jezičkim strukturama i zbog težine nalaženja konkretnog rješenja, a uglavnom su koncentrisana na termine iz ovih grupa:

- termini čije značenje ostaje diskutabilno,
- anglicizmi,
- metafore,
- skraćenice.

U četvrtom dijelu rada iznijeti su zaključci do kojih se došlo na osnovu analize, a u posljednjem dijelu rada dat je trojezični glosar sa terminima koji se najčešće koriste u oblasti finansija, a koji je izrađen na osnovu dvojezičnih (francusko-engleskih) glosara koje priprema francuska finansijska grupacija.

Činjenica da su u pitanju tri jezika koja ne pripadaju istoj grupi jezika otežavala je analizu, ali dobijeni rezultati pokazali su da ovi jezici ipak imaju dosta sličnosti, kako na nivou riječi i rečenice, tako i na nivou teksta. Najčešće korišćene strategije u prevođenju izazovnih izraza u ovom radu jesu prevođenje uopštenijim terminima usljed nedostatka riječi na ciljnom jeziku kao i parafraza uz davanje dodatnih objašnjenja, bilo zbog nepostajanja datog koncepta bilo zbog neophodnosti da se termin proširi radi lakšeg razumijevanja.

Kod finansijskih izraza i termina uticaj engleskog jezika je ogroman, što i ne čudi s obzirom na to da je veći dio literature koja se odnosi na finansije i ekonomiju uopšte pisan na engleskom jeziku. Takođe, prisustvo stranih kompanija i stranih investitora u Crnoj Gori doprinosi dubljem prodoru engleskog jezika kod nas, kao i učešće naših stručnjaka za finansije na raznim konferencijama gdje je radni jezik engleski. Dosta često, ovi stručnjaci se i ne trude da odaberu odgovarajući prevod na crnogorski jezik za svoje kolege koji se ne služe najbolje engleskim jezikom, već samo fonetski prilagode englesku riječ. Ovu pojavu je, između ostalih, prepoznao i Prčić (Prčić, 2005 : 5). S obzirom na ove okolnosti i iskustvo kandidatkinje vezano za područje finansija, očekivani su rezultati do kojih se na kraju u analizi i došlo – anglicizmi, metafore i skraćenice - i to u mnogo većoj mjeri u crnogorskom jeziku nego u francuskom.

U prevodu na crnogorski jezik prepoznat je veliki broj anglicizama, kako očiglednih, tako i sirovih i skrivenih. Kandidatkinja je mišljenja da inertnost u prevođenju i korišćenju stranih riječi, pored ustanovljenih domaćih riječi, najviše doprinosi ovolikom prodoru anglicizama u naš jezik koji bismo nazvali stihijskim. Za razliku od francuskog jezika, gdje Francuska akademija kontroliše i odobrava upliv neologizama u svoj jezik, u Crnoj Gori ne postoji kontrolno tijelo koje ima isti cilj. Kandidatkinja smatra da je u većini slučajeva upotreba anglicizama neopravdana, jer postoje domaće riječi, i da takva upotreba samo zbunjuje korisnike.

Pored anglicizama, analiza je pokazala da jezik finansija i ekonomije obiluje metaforama koje su lako uočljive i česte, da korisnici nijesu uopšte svjesni da se radi o metaforama. U jeziku finansija, metafora više nije vezana za stil već za novu realnost koja upućuje na apstraktnost finansija kao naučnog pravca koji se želi približiti svima koji su povezani sa finansijama. Obradivanjem metafora, kandidatkinja je uočila da se najčešće koriste metafore gdje se finansijske operacije poistovjećuju sa kretanjem vode, životinjama, ljudskim tijelom, i vojskom. Takođe je primijećeno da su metafore mnogo češće u francuskom jeziku nego u crnogorskom i

da se u prevođenju metafora na crnogorski u pojedinim slučajevima izbjegava metafora i da se traže druge strategije, najčešće parafraziranje i dodavanje objašnjenja.

Analiza je pokazala da postoji veliki broj izraza i termina koji su semantički kompleksni i za čije je prevođenje potrebno i malo istraživanja i poznavanja struke. Za te semantički kompleksne termine najčešće korišćene strategije su parafraze uz dodavanje objašnjenja ili opisa, prevođenje pojmom koji je širi ili univerzalniji od originalnog pojma, a transpozicija je takođe česta. Budući da se radi o konsolidovanom izvještaju koji sadrži detalje o poslovanju svih linija unutar ove finansijske grupacije, u analizi se naišlo i na koncepte koji još uvijek nijesu razvijeni kod nas i koji su bili problematični za prevod. U ovim slučajevima korišćene su parafraze i dodatna objašnjenja da bi se što bliže objasnio koncept i pripremio teren za razvoj ovih koncepata (proizvoda) kod nas. S obzirom da se bankarstvo kao privredna grana sve više razvija, sigurno će se javiti potreba za daljim istraživanjem nama za sada nepoznate terminologije, a ovaj rad može poslužiti kao dobar osnov za dalja istraživanja.

Na kraju, nakon analize i sagledavanja stvarnog stanja u praksi, predstavljeni su i zaključci. Otpornost na nove riječi u jeziku uvijek će biti izazov, bez obzira na djelatnost. Lingvisti su mnogo osjetljiviji na ovu pojavu, ali primjetno je da i oni postaju nemoćni u borbi za svoj jezik. Kada se posmatra prevod na francuski, vidi se da je ekvivalencija prisutna skoro na svim nivoima, zbog međusobne veze između engleskog i francuskog jezika kroz istoriju i uticaja koji su ta dva jezika vršili jedan na drugi. U crnogorskom jeziku, može se reći da postoji nemar ili nezainteresovanost prevodilaca da očuvaju strukturu svog jezika i odupru se uticaju stranih jezika. Kandidatkinja napominje da prevodioci nijesu jedini krivci za upliv stranih riječi u crnogorski jezik, već krivce treba tražiti i među zaposlenim u stranim kompanijama od kojih se očekuje da svakodnevnu komunikaciju obavljaju na stranom jeziku, u ovom slučaju bankarima. U neposrednoj saradnji sa prevodiocima, oni nameću upotrebu stranih riječi i za razliku od prevodilaca, ne brinu o očuvanju sopstvenog jezika.

Osim ovog izazova očuvanja sopstvenog jezika, kandidatkinja uočava još jedan izazov o kom nije bilo riječi u ovom radu, a koji je takođe važan – očuvanje engleskog jezika u smislu pogrešnog prevođenja termina sa crnogorskog koji su već jednom prevedeni sa engleskog (*back translation*), ali ova tema se može obrađivati u nekom narednom istraživanju.

Na osnovu svega iznesenog, komisija za ocjenu magistarskog rada „Izazovi u prevođenju finansijske terminologije u crnogorskom, engleskom i francuskom jeziku“, kandidatkinje Jasmine Čeranić, konstatuje:

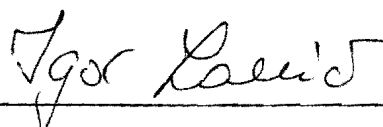
- da je kandidatkinja uspješno opisala, analizirala i donijela zaključke o izazovima u prevođenju finansijske terminologije i izraza u trima jezicima – crnogorskom, engleskom i francuskom.
- da magistarski rad „Izazovi u prevođenju finansijske terminologije u crnogorskom, engleskom i francuskom jeziku“ predstavlja doprinos prevodilaštvu i lingvističkim istraživanjima, na osnovu nalaza koje nije moguće naći u drugim modelima i smjernica koje kandidatkinja daje za neka naredna istraživanja iz oblasti finansija i bankarstva.
- da magistarski rad „Izazovi u prevođenju finansijske terminologije u crnogorskom, engleskom i francuskom jeziku“ ispunjava sve uslove predviđene pravilnikom o postdiplomskim studijama, pa predlažemo Vijeću Filološkog fakulteta da ovaj Izvještaj prihvati i donese odluku o zakazivanju odbrane.

Nikšić, 27.02.2017.

Komisija:

Prof. dr Marjana Đukić, Filološki fakultet, Nikšić

Prof. dr Igor Lakić, Filološki fakultet, Nikšić

Prof. dr Vesna Bulatović, Filološki fakultet, Nikšić